

לע"צ: יורם בן מרים ~ אהובה בת חיה תגצב.ה.
 להזלזלת: כל משפחת דרשן
 ולרפואת כל חולי ישראל

זמני השבת באלעד:
 הדלקת נרות: 16:59
 מוצאי שבת: 18:06
 זמן ר"ת: 18:43

עלון
קול יעקב

עלון מס' 115 | כ"ו בשבט |
 תשפ"ג | שנה 3

מטעמים לשולחן שבת

וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְכוּ' וְאִם אָסוּן יִהְיֶה וְנִתְּנָה נֶפֶשׁ תְּנוּזָת נֶפֶשׁ, עֵינַי תְּנוּזָת עֵינַי (משפטים כ"א, כ"ב-כ"ד)

דברי חז"ל אלו - אמר הגאון מוילנא זי"ע - מרומזים בפסוק עצמו. כי מדוע כתוב "עֵינַי תְּנוּזָת עֵינַי" ולא "עֵינַי בְּעַד עֵינַי" - מה שכתוב תחת (אחרי) האותיות של "עֵינַי". אחרי האות ע' מופיעה פ', אחרי הי' - כ' ואחרי הנ' - ס' הרי לנו אותיות "פְּסָף". וכך: "עֵינַי" - אם היכה את עינו יתן - "תְּנוּזָת עֵינַי" והוא "פְּסָף"...

חז"ל בארו בגמרא (בבא קמא פד), כי אין הכוונה כאן כפשוטו של מקרא - שאם הוציא אדם את עין חבירו, יוציאו את עינו כעונש - אלא הכוונה לממון, שיתן המִפְקֵה לחברו את דמי עינו שסימא.

משל ונמשל

וְעַבְדֶּיךָ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ (משפטים כ"ג, כ"ה)

העני לא בא. עברה שעה ועברו שעתיים, והעני עדיין לא הגיע. כבר ירד הערב, ואין זכר לעני.

והנה, למחרת בבוקר, שוב הגיע העני אל ביתו של העשיר. שוב התחנן בבכי וסיפר שיש לו בת והוא צריך לחתן אותה, ואין לו כסף להוצאות החתונה.

העשיר התפלא מאוד ואפילו קצת התרגש. הוא ענה לעני: "חכייתי לך אתמול! הכנתי בשבילך צ'ק, אבל לא הגעת! סיכמנו שתבוע בשעה אחת - מדוע לא באת? ! נו טוב, יודע מה? בוא למשרד שלי היום בשעה אחת ותיקח את הצ'ק, ושיהיה לך במזל טוב".

אבל בצהריים - שוב לא הגיע העני אל המשרד. שוב המתין לו העשיר - ולשוא.

אבל למחרת בבוקר, שוב נשמעו הדפיקות המוכרות. שוב ניצב העני בפתח, עיניו זולגות

באחד הימים נשמעו דפיקות על דלת ביתו של עשיר העירה. בפתח עמד עני לבוש בבגדים קרועים, והתחיל לשפוך את ליבו בדמעות: "אני עומד לחתן את הבת שלי, ואין לי פרוטה בשביל לשלם על החתונה... אנא, עשה חסד עם יהודי עני, עזור לי!"

העשיר היה יהודי רחמן וגומל חסדים. הוא ריחם מאוד על העני, ובקול נרגש אמר לו: "בסדר, אתה מוזמן לבוא היום אל המשרד שלי, באחת בצהריים, ואני אתן לך צ'ק בסכום גדול מאוד".

עיניו של העני זהרו בשמחה. "הו, תודה, תודה רבה! אין לי מילים!" אמר בהתרגשות והלך לו לדרכו.

מיהר העשיר אל המשרד שלו, ובשעה אחת בצהריים חיכה שהעני יכנס אליו. על השולחן כבר היה מוכן הצ'ק שהכין ובו רשום סכום גדול של כסף. אבל

החליטון ששון מניחה | אין לקרוא בתפילה ובקריאת התורה

דברי תלמוד תורתך באהבה - זוהי בקשה גדולה מאוד, כי הרי התורה היא חיינו. השם יתברך מוכן לתת לנו את מה שאנחנו מבקשים, ולהאיר את עינינו בהבנת התורה הקדושה, ואנחנו צריכים רק לבוא לקחת: להשתדל, להתאמץ ללמוד ולהתפלל בכוונה, להיות עסוקים במצוות ובמעשים טובים - ואז הוא יתן לנו לב טהור, בינה ודעת וכל הדברים הטובים שביקשו עליהם בתפילה.

דמעות והוא מבקש ומתחנן שהעשיר יתן לו תרומה, כי הבת שלו צריכה להתחתן ואין לו כסף בשבילה...

עני מוזר שכזה! מבקש ומתחנן - אבל לא בא לקחת!

בדיוק כך אנחנו - אומר ה"חפץ חיים" - אנחנו מבקשים ומתפללים: "אבינו אב הרחמן... ותן בלבנו בינה להבין ולהשפיל... לשמר ולעשות ולקיים את כל

אחת שאלתי

חתוך הספר אחת שאלתי 2

פצע תזוזת פצע (שמות כ"א, כ"ה). אדם מועד לעולם בין שונג בין מזיד, שלפאמר "פצע תזוזת פצע", לזיב על השונג כמזיד ועל האנס כרצון (בבא קמא כ"ו).

הבלוק שהשלף על הרב

ומה התברר עתה? - הגנבים בצעו באותו לילה גנבה נוספת; הם בקרו בביתו של יהודי בשם אבישי, גנבו את מפתחות מכוניתו והקרתית, ומשם דהרו אל חנות התכשיטים של גרשון. כעת התברר אפוא, שהמכונית לא הייתה כלל של הגנבים, אלא של אבישי, וכעת היא נזוקה קשות על ידי הבלוק הכבד שנזרק על גבה על ידי גרשון.

אבישי הגיע לזירת הארוע, ועכשיו הוא תובע את גרשון לשלם עבור הנזק הכבד שגרם למכונית.

לעמיתו טוען גרשון: "לא העליתי על דעתי שזו המכונית שלך, הייתי בטוח שהיא שייכת לשוודים, ומלבד זאת, הרי למעשה הצלתי לך את המכונית, כי אלולא זריקת הבלוק היו השוודים בורחים עמה."

השיב אבישי: "זריקת הבלוק על המכונית לא 'הצילה' אותה מגנבה, כי מתקן בה מכשיר 'אתורן', שכבר אותת אודות הגנבה..."

עם מי הדין?

תשובה: ידועה החלכה שאדם חייב על כל נזק שעשה, גם אם עשאו בשונג או באנס (שו"ע חו"מ סי' תכ"א ס"ג). ולאור זאת, הנה מקום לחייב את גרשון בתשלום הנזק

מעשה שהיה כך היה: יהודי בשם גרשון, חזר משמחה משפחתית בעיר רחוקה בשעת לילה מאחרת. במהלך הנסיעה, כאשר התקרב לרחוב בו נמצאת חנות התכשיטים שלו, נחרד לפתע לגלות שדלת חנותו פתוחה, ושני בריונים מרוקנים את כל תכולת החנות אל תוך מכונית מפארת החונה ליד החנות.

גרשון הרהר בלבו - "נראה שהגנבים עומדים לסיים את מלאכתם בעוד רגעים ספורים, כך שלא יועיל כעת להזמין משטרה. וכמוכן שלנסות להתקרב אל הבריונים, גם לא שיד..." אך לפתע התנוצץ רעיון במוחו...

האיש הרים בלוק כבד מאד, עלה חרישית אל הקומה שמעל לחנותו, ו... השליך את הבלוק בעצמה לעבר רכבם של הגנבים, כדי לנסות להזיקו באפן שלא יהיה נתן לנסע בו.

ואכן, הבלוק נפץ בעצמה את שמשת הרכב הקדמית, ועקם את ההגה, כך שכעת לא נתן כלל לנסע ברכב.

כראות הגנבים שאינם יכולים להמלט בנסיעה ברכב, ברחו לנפשם מהמקום, בהותירם את כל השלל ברכב.

י"ב-ט): "הרואה כלאים (שעטנו) של תורה על חברו, אפלו היה מהלך בשוק, קופץ לו וקורעו עליו מיד".

ואם כן, נמצא שמעשה השלכת האבן לצרף סבול הגנבה, היה צריך להעשות על ידי כל אדם, וממילא גם את גרשון יש לפטר מתשלום הנזק, שכן עצם מעשה זריקת אבן על רכבו של גנב, לצרף מניעת גנבתו, הוא מעשה שכל אחד מצוה לעשותו, ואם נזק זה צריך ומצוה לעשותו, אם כן איך אפשר לתייב עליו?!

לסיכום: גרשון פטור מתשלום נזקי רכבו של אבישי.

שגרם לרכבו של אבישי, אף שטעה לחשב שהוא שיף לגנבים.

אולם, הבה ונשאל: כיצד היה הדין אלו סתם אדם (שאינו בעל חנות התקשיטים) היה מבחין במעללי הגנבים, האם היה רשאי למנוע את גנבתם על ידי השלכת אבן על הרכב, שלמראית עין כל אדם, שיף לגנבים?

התשובה היא - שנהאה שפך אבן צריך לעשות, כדי להפריש את הגנבים מחטאם החמור! ויעין ב"פתחי חשן" (נזיקין פ"א ס"א) שכתב כי מתר להזיק ממון חברו כדי להפרישו מאסור, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' כלאים

משל ונמשל בקומיקס

פרשת משפטים

יש על מי לסמוך?

"אם כסף תלוה את עמי את העני עמך לא תהיה לו כנשה" (שמות כ"ב כ"ד)

במדרש מובא: "מלוה ה' חונן דל" וגו' עד היכן? "עבד לזה לאיש מלוה" אם אדם מלוה כסף לעני מישראל ובהגיע זמן הפרעון הוא רואה שאין לעני את הכסף כדי לפרע את החוב, אסור לו לדהק בעני.

המדרש על הפסוק הזה מלמד אותנו שאם אדם הלווה כסף לעני, ואין לעני אפשרות לפרע את חובו, אסור למלוה לדהק בעני, אף מבטח למלוה שלא ינזק, כי הקב"ה ישיב לו את הכסף שהלוה לעני.

המשל הבא ימחיש את דברי המדרש:

- 1 המצב של העסק שלי ככי רע.
- 2 מה קרה?
- 3 הזמנתי סחורה חדשה שיכולה להעמיד את העסק על הרגליים אבל...
- 4 מה קרה???
- 5 הכל בסדר. אין לי כסף לשלם.
- 6 ולימה אתה מספר לי את זה?
- 7 רציתי שתתן לי הלוואה.

הלואה! מסמס... מסמס... אתה צריך הלוואה? רק אם תתן לי שני ערבים.

הא... זה אומר שאתה מסכים?? אני רץ להשיג.

אתה מוכן להיות ערב על הלוואה שאני הולך להקבל עכשיו? בשמחה! בוא אחרי.

הלואי שיחתמו לי על כתב ערבית, הלואי אבל מי? מי? מסכים?

הו, הנה ידידי משנות ילדותי!

ההוא שאף פעם לא מתפלל מסידור, יום אחד ראיתי אותו בשחרית מסתכל, מתבונן ומתעמק הרבה זמן בסידור, כשהתקרבותי גיליתי שזה מראה לתפילין בצורת סידור מתקפל...

הרגע הזה שמישהו רוצה לספר לך משהו נורא מצחיק, הוא ממש בוכה מצחוק. ואתה - צוחק איתו בלי לדעת על מה...

המלצר: אתה רוצה קציצת בקר או...
האורח: לא, אני רוצה משהו ש'בא חם'.

